

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд на тема:

„СТРЕЛКОВАТА ПОДГОТОВКА В БИАТЛОНА“

**(КОНТРОЛ И СИСТЕМА НА ПОДГОТОВКА ПРИ
ВИСОКОКВАЛИФИЦИРАНИ БИАТЛОНИСТИ)**

**за придобиване на образователната и научна степен
“Доктор” в професионално направление 1.3. Педагогика на
обучението по физическо възпитание и спорт**

от Михайл Иванов Клечоров

Рецензент: проф. Кирил Костов, д.п.н.

Авторът на дисертацията е дългогодишен национален състезател по биатлон (от 1999г.) и участник в 3 зимни олимпиади. Има над 100 старта в международни състезания: Олимпийски игри, Световни и Европейски първенства, Световни и Европейски купи с доста престижни класирания. Междувременно завършва и висшето си образование в НСА през 2010 г., специалност „биатлон”, след това магистратура в ЮЗУ (2011 г.), а от 2015 г., вече е редовен докторант към катедрата по ТМФВ също в ЮЗУ.

Представеният за рецензия дисертационен труд на **Михайл Клечоров** е в обем от 170 страници текст, включително таблиците (24) и диаграмите (15), както и 2 приложения. Използваната литература съдържа 144 източника, от които 30 на латиница, което е гаранция в известен смисъл за съпоставка на постигнатото в тази област в международен план. Използвани са също така и 7 интернет-източника. Като обем, структура и логика на изложението

представената дисертация отговаря на общоприетите изисквания за такъв род разработки.

Дисертационният труд на докторант Клечоров отразява не само неговата богата професионална реализация като дългогодишен национален състезател по биатлон, но е и едно сериозно теоретично обобщение на нашия и на международния тренировъчен и състезателен опит в този спорт. За отбелязване е също така и добрият научен стил на изложението, както и логиката на построяването му.

Внимателният прочит на труда и извършеното от докторант Клечоров през 3-те години редовна докторантура, ми дава основание, още в началото на моята рецензия да отбележа, че това е едно задълбочено и целенасочено изследване с подчертана практическа насоченост. Освен това, избрания за изследване научен проблем от докторант Михайл Клечоров има и своята актуална и перманентна значимост в тренировъчната и състезателната дейност в биатлона, отнасяща се до нейното оптимизиране. И това важи не само за теоретичната обосновка на проблема, свързана с необходимостта от разкриване на факторите, влияещи директно върху успеваемостта на състезателния и тренировъчния процес, но най-вече за оригиналния подход и детайлното вникване и разкриване спецификата на стрелбата в биатлона с акцент върху нейната „скорострелност“. Или както отбелязва и самият автор „...направеният анализ на различните неблагоприятни фактори, които влияят негативно върху качеството и скоростта на стрелбата (метеорологични, технически, физиологични и психологични) ни подсказва, че е необходимо да се зложат в тренировъчния процес специализирани упражнения за минимизиране или пълното неутрализиране на негативното влияние от тяхното въздействие при провеждането на стрелбата.“

Убеден съм, че експериментално получените от автора резултати, представени ясно и разбираемо в този дисертационен труд, ще бъдат от полза

на трениорите в тяхната практическа дейност по подготовката и участието в състезания на техните възпитаници.

I. Съдържание и оценка на дисертационния труд

В увода аргументирано се представя необходимостта от разработването на този дисертационен труд, както и основната идея в него, а именно да се „изследва по-задълбочено и многофакторно“ крайният резултат в състезанията по биатлон и връзката на този резултат със „**скорострелността**“ в стрелбата.

В първа глава „Състезателната дейност в биатлона и стрелковата подготовка“ е направен сполучлив опит за задълбочен анализ на основните литературни източници по изследваната проблематика, така също и на някои по-странични публикации. Направената кратка характеристика на спорта „биатлон“ показва не само добрата осведоменост на докторанта по изследвания проблем, но и неговото критично и аналитично отношение към предлаганите средства и методи на тренировка в съвременния биатлон от цитираните в дисертацията автори.

Много добре са представени и анализирани данните, свързани с характеристиката на състезателната дейност в биатлона, техниката на стрелбата, факторите влияещи на нейното качество, както и структурата и съдържанието на тактическите подходи при преодоляване на стрелбището. Независимо, че акцентът в тази част на дисертацията съвсем логично е поставен върху стрелковата подготовка и възможностите за нейното оптимизиране, авторът дава и необходимата информация за другите компоненти и фактори, имащи отношение към крайния успех в състезанието. Всичко това е направено в контекста на изследвания проблем като предпоставка и фактор за целенасочена специфична стрелкова подготовка на състезателите.

Като положителен момент в тази част от дисертацията можем да посочим факта на ясно изразената аргументация в полза на разработваната

дисертационна тема, доказвайки необходимостта от целенасочена стрелкова подготовка, като база и решаващ фактор за крайния успех.

Широкообхватната библиографска справка и аналитичния литературен обзор в първата глава са направени не само върху фундаменталните литературни източници по изследваната проблематика, но така също и на основата на данни от редица, по-частни и непряко свързани с темата на изследването публикации, но имащи отношение към проведеното изследване.

Във втора глава е представен методологическия дизайн на изследването. Положителна оценка заслужават ясно определената цел и задачи на изследването, както и цялостната поетапна организация за неговото реализиране. Също така положителна оценка заслужава и подхода за детайлно представяне на методите за изследване, в частност спортно-педагогическите тестове за измерване нивото на скорострелност при биатлонистите. Подказаната експериментална методика за подобряване на „скорострелността“, резултатите от която са изложени подробно в глава четвърта от дисертацията, допълва положителното ми впечатление от написаното във тази глава. Всичко това говори за една доста добра методологическа грамотност на докторант Клечоров, което е гаранция за успех в бъдещи негови научно-изследователски проекти и намерения.

В заключение ще отбележа, че използваната методика на изследване позволява да се постигне целта и да се решат поставените задачи. За това спомагат както подходящо подобрите методи за изследване и използваните специфични тестове за скорострелност, но така също и правилно подобрите математико-статистически методи за обработка на емпирично събраните данни, които гарантират надеждност и достоверност на получените резултати и изводи.

В третата глава много умело е направен каузално-дедуктивен анализ на факторите за успеха на стрелбата в биатлона. Върху основата на този анализ е построена и реализирана по-нататъшната експериментална

(практическа) проверка на основните методически ориентации (указания) за ефективно усвояване на техниката на стрелба, общите и специалните стрелкови тренировъчни средства, основните грешки при подготовката и изпълнението на стрелбата и методите за тяхното отстраняване, както и моделите на стрелкова подготовка (стрелкови области) в биатлона.

В четвъртата глава, която определям като най-съществена и приносна част от дисертацията, е в обем от 36 страници и е посветена изцяло на получените експериментални резултати от авторската апробация на „специализираната програма за оптимизиране на скорострелността в биатлона“. И точно в тази част на дисертацията докторантът показва своите доста добри познания и умения да подготвя и реализира емпирично изследване по всички правила и изисквания на научно-изследователската дейност. Това се отнася както за анализа на резултатите от анкетното проучване, така също и за анализа на получените от математико-статистическата обработка данни за:

- функционалните и психоемоционалните предпоставки за успеха в стрелбата,
- зависимостта на стрелковите резултати от посоката на поразяване на мишените ,
- динамиката на стрелковите резултати в зависимост от състезателните дисциплини (спринт и индивидуален биатлон) в състезателния период,
- резултатите от приложението на модела на работа за оптимизиране на скорострелността при висококвалифицирани биатлонисти.

Обобщавайки казаното до тук ще отбележа, че в представения дисертационен труд се открояват приноси, както по посока на някои иновационни идеи и алтернативни възможности за целенасочена стрелкова подготовка на професионалните биатлонисти, така също и и най-вече приноси с приложен характер.

Най-общо тези приноси могат да бъдат формулирани както следва:

1. Разкрити са основните фактори (съдържание, указания, средства, грешки и модели) за успеха в стрелбата в биатлона.
2. За първи път у нас е направен сполучлив опит за практическо доказателство във връзка с реализацията на разработеният от Клечоров модел на работа за оптимизиране на скорострелността. В тази посока е реализиран пет месечен формиращ експеримент, разработена и апробирана е методика за оптимизиране на скоростта при стрелбата от висококвалифицирани биатлонисти.
3. Експериментално е доказано, че в тренировъчния процес в биатлона трябва да се постави по-голям акцент върху развитието на скорострелността, за да се постига по-добър резултат в стрелбата, като важен компонент в цялостното състезание в биатлона.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Всичко казано дотук ми дава основание да представя дисертационния труд на Михайл Клечоров на уважаемото жури като стойностен и съдържателен, с достатъчно теоретичен и практически принос за развитието на тренировъчната и състезателната дейност в биатлона, отнасяща се най-вече до стрелковата подготовка в него. Убедено предлагам на членовете на журито, на редовния докторант Михайл Иванов Клечоров да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание и спорт.

Благоевград, 02.04.2018 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

проф. д п н Кирил Костов

P.S. Представеният автореферат към дисертационния труд отразява неговата същност, оформен е правилно и дава достоверна информация за дисертацията.